Št. 105 Poštnina plačana v gotovini (Conto corrente con la p... v Trstu, v petek 4. maja 1923. Posamezna številka 20 cent. Letnik XLVIII

izhaja, izvzemši pondeljke ... Uredništvo: ulica Asiškega št. 20, I. nadstropje. ... pošiljajo uredništvu. Pisma se ne sprejemajo ... Lastnik in odgovorni urednik Anton Gerbec. — ... Tisk tiskarne Edinost. Naročnina znaša za mesec L 7.—, ... pol leta L 32.— in celo leto L 60.—. Za inozemstvo mesečno 4 ... Telefon uredništva in uprave št. 11-57.

EDINOST

Posamezne številke v Trstu in okolici po 20 cent. — Oglasi se računajo v širokosti ene kolone (72 *mm.*) — Oglasi trgovcev in obrtnikov *mm* po 40 cent. osmrtnice, zahvale, poslanice in vabila po L 1.—, oglasi denarnih zavodov *mm* po L 2. — Mali oglasi po 20 cent. beseda, najmanj pa L 2. — Oglasi, naročnina in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti, v Trstu, ulica sv. Frančiška Asiškega štev. 20, I. nadstropje. — Telefon uredništva in uprave 11-57.

Nacionalizem in imperializem

Pod naslovom «O pravu manjšin» je izšel ter Szagunn v 2. zvezku letošnjega letnika znane publikacije «Archiv für Politik und Geschichte», katera izhaja v Berlinu. Pisatelj se bavi v tej razpravi z vprašanjem, ki je tudi za nas kot narodno manjšino življenske važnosti. Pravice narodnih manjšin so še tako nejasne in problematične v teoriji in praksi, da mora vsakdo pozdraviti z največjim odobravanjem vsak poizkus znanstvene formulacije manjšinskega prava in njegovih podlag.

Zadnja svetovna vojna je povzročila poleg drugih kriz tudi krizo v takoimenovanem mednarodnem pravu, ki pa bi ga bilo treba imenovati pravzaprav meddržavno pravo, ker ne gre pri tem za pravo veljavno med posameznimi narodi, temveč med posameznimi državami. V tem dejstvu tiči tudi vzrok sedanji krizi, ki je nastala v pojmovanju meddržavnega prava v nasprotju s pravim mednarodnim pravom, ki se je začelo razvijati in uveljavljati še le po vojni in katerega vsebino ne sestavljajo pravice držav, temveč pravice narodov brez ozira na državo in kolikor toliko neodvisno od nje.

Dosedanje meddržavno pravo je zadobilo svojo obliko v času mogočnosti zapadnoevropskih držav, kjer se med narodom in državo ne dela nikaka razlika, kjer se pojma naroda in države krijeta ter se v navadnem in tudi znanstvenem pojmovanju ne razlikujeta. V takšnih razmerah, ki seveda prevladujejo v zapadni Evropi tudi dandanes, je naravno, da se smatrajo za pravne osebe v meddržavnem pravu edino države, medtem ko nima nobena druga skupina, naj bo še tako močna, nikakega «mednarodnega» pomena.

Zapadnoevropski značaj dosedanjega «mednarodnega», t. j. meddržavnega prava se je tako utrdil, da ga nacionalizem, ki se je začel uveljavljati v začetku 19. stoletja, ni mogel prav nič omajati ali zabrisati. Zmagovalci so se po vojni še bolj zarili v to pojmovanje ter so zastopali pravice države do skrajnosti. Toda ravno s tem so zabredli v zagato, v kateri je moralo državno pravo obstati, ker je prišlo na konec svojega razvoja, medtem ko je šlo življenje v istem času po svoji lastni poti, ki je bila popolnoma drugačna. Vladani ali podvrženi narodi so odprli oči in kmalu so videli, da države, ki jih vladajo, niso njihove države. Zavesa je padla in na pozornici sta se jasno videli dve različni stvari: na eni strani država, na drugi narod. Že ta hip pa so bili vsi tlačeni narodi postavljeni na važno razpotje: ali naj se odločijo za državo ali za narod. Niti za trenutek se niso obotavljali, temveč so se takoj odločili za narod in tako se je postavila proti stari državni moči nova moč narodov, ki zahtevajo od države svoje pravice in svoje svoboščine. Na ta način je nastalo poleg državnega prava novo narodno, poleg meddržavnega mednarodno pravo.

Mednarodno in meddržavno pravo imata torej različen izvor in služita različnim ciljem. **Vsled tega se nahajata sedaj meddržavo in mednarodno pravo v hudi borbi med seboj.** Na eni strani stoji star in prekanjen politični nauk in vsa teža zapadnoevropskih državnih skupin z vsemi svojimi priveski, na drugi pa sama neodrešena ljudstva. Toda na strani teh poslednjih, ki se borijo v sto in sto krajih sveta za ohranitev svojega bistva proti državam tlačiteljicam, stojijo strasti bede in zahteve potlačenega življenja. Vsled tega ni nobenega dvoma, da si bo narodno pravo priborilo mesto, ki mu gre. Tedaj bo kriza meddržavnega prava na vrhuncu in na koncu in vstalo bo novo mednarodno pravo, ki bo ravnalo narodne in državne zaednice sveta in bo, stoječ nad narodnim in državnim pravom, zlivalo obe v enoto višjega reda.

Taki so po mnenju g. Szagunna izvori novega narodnega in mednarodnega prava. Zapadnoevropski zavezniki so jih ob času zadnje vojne vneto naglašali v obliki takoimenovane samoodločbe narodov. Kmalu pa se je pokazalo, da je bila ta «samoodločba» le sredstvo, ki so ga spretno izrabljali za države in proti narodom. In res so zmagovalci to načelo popolnoma opustili, a v zameno so dali določbe o zaščiti manjšin, pri čemer pa so bili tako enostranski, da je prišla njihova igra očitno na dan. Kljub temu se lahko smatra, da tvorita načelo samoodločbe narodov in načelo zaščite manjšin, naj bo njuna usoda danes še tako klavrna, prvo podlago novega narodnega in mednarodnega prava, ki se je postavilo po robu državi in začelo borbo proti njeni vsemogočnosti z namenom, da izvojuje narodom enakopravnost z državami.

Ta borba med državo in narodom za ravnopravnost tega poslednjega je sedaj osredotočena v boju raznih narodnih manjšin za obstanek. Vendar pa bi bilo zgrešeno misliti, da bi morala biti ta borba omejena v bodočnosti le na torišče drugorodnih manjšin. Ako pogledamo globlje v njihovo borbo, uvidimo takoj, da je to borba za uveljavljanje pravega in resničnega nacionalizma proti državnemu imperializmu, ki noče priznavati nikakih drugih zaednic razen državnih. Cilj, ki ga hočejo manjšine doseči, obstoji v tem, da bi se normalno razmerje med državami in narodi, ki ga je pokvaril državni imperializem v prejšnjih dobah svetovne zgodovine, zopet vzpostavilo, tako da bi države zopet postale sredstvo v rokah narodov, in to vseh narodov brez razlike.

Da se to doseže, je seveda treba, da pride narodno pravo, kakršno zastopa g. Szagunn, do popolne ravnopravnosti poleg sedaj vsemogočega državnega in meddržavnega prava. To je — se lahko reče — končni cilj pravega in resničnega nacionalizma, ki se mora zasledovati v enaki meri na kulturnem, socialnem in gospodarstvenem polju. Zakaj na vseh teh poljih lahko pride med državo in narodom do spora in spopada, in to ne samo med drugorodno manjšino in državo, temveč med narodom in državo sploh. Ta spor se pa se mora rešiti povsod in po vseh državah s popolno zmago nacionalne ideje nad državno ali imperialistično idejo. Tedaj bodo vsa narodna vprašanja in obenem z njimi tudi vprašanja narodnih manjšin rešena — rekli bi — kar avtomatičnim potom.

Do tega je seveda še daleč. Potrebne bodo nove revolucije duhov, ki bodo morda nastale kot posledica novih vojn v bližnji bodočnosti. Prepad v pojmovanju narodnosti in narodnega vprašanja je tu in g. Szagunn ga je izvrstno orisal. Vendar pa se zdi, da ni podal v svoji razpravi nič izvirnega. Predvsem pa ne drži, da bi bil ta prepad — prepad med zapadno Evropo in Nemčijo, kakor bi se dalo čitati med vrstami da misli g. Szagunn. Kakor pri vseh važnejših vprašanjih ,gre tudi tu za prepad med Rusijo in ostalo Evropo. Nova Rusija je namreč narodno vprašanje na svojem ozemlju temeljito rešila in ustvarila je «ius nationum», na podlagi katerega so vse njene narodnosti deležne v okviru države popolne samoodločbe. V tem pogledu je bila ruska revolucija nacionalistična v mnogo večji meri nego socialna in nova preuredba te države v smislu narodnih avtonomij sloni na najdoslednejšem izvajanju najdoslednejšega nacionalizma. In to v dobi, ko je po drugih državah ostal državni in protinarodni imperializem v popolni in neokrnjeni veljavi!

Gre torej za prepad med pravim naravnim nacionalizmom na eni in požrešnim državnim imperializmom na drugi strani.

Italija

Spored obiska angleške kraljeve dvojice v Rimu

RIM, 3. V pondeljek, 7. maja bo prispel tu sem ob 15. uri angleški kralj s kraljico. Uro po svojem prihodu bo sprejel v avdijenci ministrskega predsednika Mussolinija. Ob 20. bo svečanostni obed v Kvirinalu. V torek zjutraj bo kraljevska dvojica obiskala Pantheon, grob nepoznanega vojaka in bo sprejeta v mednarodnem zavodu za poljedelstvo. Ob 12. bo družinski obed v Kvirinalu in ob 20. kosilo diplomatov na dvoru s predstavitvami. V sredo ob 20. bo družinsko kosilo in ob 21. slavnostna predstava v gledališču «Costanzi». V četrtek in petek bosta visoka gosta prisostvovala konjskim dirkam, bosta obiskala Campidoglio in angleško poslaništvo, nakar bosta zapustila Rim v soboto ob 19. v privatni obliki.

Okrožnica škofom o nastopanju duhovščine v politiki

RIM, 3. Državni tajnik pri sv. stolici kardinal Gasparri je poslal vsem škofom Italije tajno okrožnico, kjer kliče vsem v spomin okrožnico z dne 2. oktobra 1922. o uveljavljanju duhovščine v politiki ter ponovno izraža papeževo željo, da bi se vsi oni, ki zastopajo na kateri si bodi način interese vere, dosledno vzdrževali vsakega, tudi le dozdevnega nagibanja k tej ali oni politični smeri ali odobravanja posameznih političnih strank.

Grško zanikanje vesti o preganjanju muslimanov v zapadni Traciji

RIM, 5. Tukajšnje grško poslaništvo poroča, da so vesti o izpadih grške vojske v zapadni Traciji proti muslimanskemu prebivalstvu brez vsake podlage. Odvedenih je bilo le nekoliko oseb, ki so bile osumljene sabotaže napram grški vojski, a njihova premoženja niso bila zaplenjena.

Razpustitev čete fašistovske milice v Milanu radi napada na delavsko zbornico

RIM, 3. Vsled znanega napada na delavsko zbornico v Milanu 1. maja je bila tamošnja četa fašistovske milice «Baldini» razpuščena. Direktorij milanskega fašja je izročil sodišču dva fašista, ki sta se proti danim poveljem aktivno udeležila tega napada. Preiskava se nadaljuje in bodo krivci zbrisani iz vrst fašistovske milice.

Jugoslavija

Po sestavi radikalske vlade — Sestanek narodne skupščine — Demokrati napovedujejo strogo opozicijo

BELGRAD, 3. Včeraj dopoldne je bil Pašić v dvoru ter je kralju naznanil, da so SLS in Spahovci prevzeli formalno obvezo, da bodo podpirali homogeni radikalski kabinet. Vladar je nato podpisal ukaz o imenovanju ministrov.

V novem radikalskem kabinetu so ostali vsi stari ministri izvzemši ministra trgovine Omerovića, ministra poljoprivrede Šupila ter obeh ministrov brez portfelja Šerića in Županiča. Ministrstvo trgovine bo upravljal provizorično minister saobračaja dr. Velizar Janković, ministrstvo poljoprivrede pa minister za izjednačenje zakonov Marko Trifković.

Popoldne ob 5. je novi kabinet položil prisego.

BELGRAD, 3. Tekom zadnjih dni je začasni predsednik narodne skupščine dr. Dušan Peleš imel daljše konference z ministri. Določeno je, da se plenarna seja skupščine skliče za danes 3. t. m. ob 9. dopoldne. Na dnevnem redu skupščine je volitev verifikacijskega odbora, ki ima v smislu poslovnika odobriti oziroma pregledati seznam izvoljenih poslancev ter njih mandate verificirati. Minister Ljuba Jovanović ima nalogo, da sestavi deklaracijo vlade, ki se ima prečitati v narodni skupščini. G. Ljuba Jovanović obenem sestavi parlamentarni delovni program.

BELGRAD, 2. Zaradi praznika 1. maja danes belgrajski tisk še ni izrazil svojega stališča o nalogah in pomenu radikalne vlade. V javnosti je sestava homogene radikalske vlade napravila deloma dober vtis. Značilno je, da sedaj demokrati napovedujejo strogo opozicijo. Svetozar Pribičević, ki je bil še včeraj zvečer v daljši avdijenci na dvoru, je danes v «Pravdi» objavil oster članek proti novi vladi, naglašujoč, da način, kakor je bila rešena kriza, pomenja kapitulacijo države pred Radićem. Pribičević dalje skuša ugotoviti, da se more sedanja homogena radikalska vlada naslanjati edino le na antidržavne elemente in da demokratje odklanjajo vsako odgovornost za slučaj, če bi bilo državno in narodno edinstvo v nevarnosti. Demokratje so odločeni se boriti kot levi, ako bi se skušalo delo junakov, ki so prebili solunsko fronto, zrušiti.

Demokratski klub je imel včeraj dopoldne sejo, na kateri se je razvila kratka debata o nadaljni politični taktiki. Sklenjeno je: 1. da se imajo vsi iz Belgrada odsotni poslanci takoj pozvati v skupščino, 2. da na eventuelni poziv demokratje odklanjajo vsaka pogajanja in vsake razgovore s homogeno radikalsko vlado, 3. izvoli se odbor, ki ima sestaviti proglas demokratske stranke na volilce, v katerem se bo točno očrtalo razvoj parlamentarne krize in stališče demokratske stranke. V ta odbor so bili določeni dr. Kumanudi, dr. Šumenković in Wilder.

Čehoslovaška

Bolezen Masarykove žene

PRAGA, 3. Ko so bila avstrijska oblastva v času svetovne vojne izvedela, da je prof. Masaryk pobegnil v Italijo in da je v inozemstvu vneto deloval za osvoboditev čehoslovaškega naroda, so začela takoj kruto preganjati njegovo ženo, ki je bila ostala z družino na avstrijskem ozemlju. Posledice njenega trpljenja pa niso izostale in Masaryk je našel svojo ženo težko bolno, ko se je po štirih letih napornega dela vrnil v Prago kot prvi predsednik čehoslovaške republike. Bolezen gospe Masarykove ni šla od tedaj nikakor na bolje, temveč je dosegla ravno te dni svoj višek v obliki arterijoskleroze, ki je združena z mrtvoudom na jeziku in na desni strani telesa. Bolnica se nahaja v nevarnem stanju, ki se do sedaj ni obrnilo na bolje.

Poslaniški svetnik Jan Masaryk, sin predsednika čehoslovaške republike, ki se je nahajal v zadnjem času v Italiji, se je povrnil včeraj v Prago.

Spomini predsednika Masaryka

PRAGA, 3. Predsednik Masaryk je pisal zadnja štiri leta svoje spomine na vojno. Sedaj jih je dokončal in nekateri češki listi so že objavili nekoliko posnetkov iz tega velikega dela.

Masarykovi spomini se objavijo v kratkem na češkem in francoskem jeziku. Vršijo se tudi pogajanja za objavo na angleškem in nemškem jeziku.

Rusija

XII. boljševiški kongres.

MOSKVA, 3. Zadnjega aprila je končal XII. kongres ruske komunistične stranke, na katerem je bil izvoljen nov centralni odbor stranke, ki sestoji iz 40 članov, med katerimi so Buharin, Džerdžinskij, Zinovjev, Kalenin, Kamenjev, Ljenin, Radek, Trockij in Haritonov. Kongres je največ razpravljal o sovjetskem državnem monopolu na zunanjo trgovino in o vzpostavitvi ruske industrije.

Rusko-kitajski sporazum

BERLIN, 3. Iz Moskve poročajo, da je načelnik kitajske delegacije za pogajanja z Rusijo izjavil časnikarjem, da ima Kitajska skupne interese z Rusijo in da bo radi tega skušala doseči z njo sporazum ne glede na stališče drugih držav.

Romunska

Krvavi obmejni spopadi med Romuni in Madžari

BUDAPEST, 3. Ogrska brzojavna agencija poroča, da sta davi dva romunska obmejna stražnika vdrla na ogrsko ozemlje, kjer sta prišla v dotiko z oddelkom ogrskih finančnih straž. Ker sta se Romuna branila odgovarjati na izpraševanje ogrskih straž, so ti-le začeli streljati proti njima ter ranili enega na nogi. Nato sta bila oba aretirana.

Francija

Nemški predlogi za poravnanje spora s Francijo izročeni zaveznikom. — Nemčija ponuja kot vojno odškodnino 30 miljard zlatih mark in je pripravljena na kakršenkoli dogovor za zajamčenje miru. — Pogoj za pogajanje: izpraznitev zasedenega ozemlja.

PARIZ, 3. Danes je nemški poslanik izročil ministru vnanjih stvari noto nemške vlade s predlogi in pogoji za pogajanja. Opravičil se je, da ni prinesel note v francoskem besedilu, pač pa v nemškem. Storil je to zaradi tega, da čim prej izroči predloge svoje vlade. Nota je bila takoj prevedena in predložena ministrskemu predsedniku, ki bo danes poročal o njej ministrskemu svetu. «Nemška vlada — začenja nota — je vedno smatrala, da se vprašanja, od katerih rešitve so odvisni obnovitev opustošenih pokrajin ter gospodarsko ozdravljenje Evrope in njen mir, morejo rešiti le potom vzajemnega sporazuma. Na protizakonito zasedbo ruhrske kotline je odgovorilo nemško prebivalstvo s pasivno resistenco. Nemška vlada se pridružuje želji vseh treznih ljudi, da naredi konec vedno rastoči napetosti in brezposelnemu uničevanju gospodarskih dobrin. Sklenila je vsled tega narediti nov poizkus, in ni opustila svoje pravno stališče in se odrekla pasivni rezistenci, katera se bo nadaljevala, dokler se ne doseže izpraznitev ozemlja, zasedenega v protislovju z določbami versailleske pogodbe in dokler se v Porenju ne vzpostavi stanje, odgovarjajoče mirovnim določbam. Vkljub dogodkom zadnjih mesecev je Nemčija pripravljena izročiti odškodninske pogoje in posebno še doprinesti po vseh svojih močeh k obnovitvi opustošenih krajev. Toda vsak poizkus, da bi to svoje razpoloženje tudi udejstvila s praktičnimi predlogi, onemogoča dejstvo, da finančno in gospodarsko stanje ne dovoljujeta točne in definitivne precenitve nemške zmožnosti: Vsled tega mora vsaka rešitev vsebovati gotovo elastičnost, ki naj upošteva to dejstvo. Pripomniti je treba tudi, da je Nemčiji ki ne beleži nikakih aktivov v produktivnem gospodarstvu, za bližnjo bodočnost nemogoče preskrbeti z lastnimi močmi večje kapitale in da vsled tega rabi posojila od zunaj, za kar pa je predpogoj vzpostavitev njenega kredita. Na tej podlagi predlaga vlada z ozirom na vprašanje odškodnin in politična vprašanja, ki so z njim v zvezi, to-le: Ves nemški dolg, v kolikor gre za plačila in dobave v naravi, določene od versailleske pogodbe, naj se določi na 30 miljard zlatih mark. Od teh si bo morala potom razpisa posojil pod rednimi pogoji poskrbeti na mednarodnem tržišču 20 miljard do 1. julija 1927., 5 miljard do 1. julija 1929. in 5 miljard do 1. julija 1931. 1) Prvih 20 miljard zlatih mark se takoj stavi v podpisovanje. Obresti do 1. julija l. 1927. se vplačajo iz dohodkov posojila in vložijo v fond, ki bo pod kontrolo odškodninske komisije. Del teh 20 miljard, ki se ne bo dobil do 1. julija 1927. od posojil, se bo moral od onega časa obremeniti s 5% obrestmi in amortizirati z 1%. — 2) Če bi se obe svoti po 5 miljard ne mogli do predpisanega roka dobaviti v celoti od posojil, bo morala odločiti mednarodna nepristranska komisija, ali, kedaj in kako naj se preskrbi manjkajoča svota. Ista komisija bo morala določiti julija 1931., ali, kedaj in kako dobe še ne predvidene obresti za čas od 1. julija 1923. dalje. Treba bo nadalje določiti, kakšna naj bo ta mednarodna nepristranska komisija. — 3) Na račun svojih dolgov bo Nemčija po obstoječih mirovnih določbah še nadalje izpolnjevala svoje obveze glede dobav v naravi, kakor bo določeno s posebnimi dogovori.

Nemška vlada — nadaljuje nota — je prepričana, da je prišla s temi predlogi do skrajne meje svojih moči. Po novem hudem potresu in potlačitvi nemškega gospodarstva vsled zasedbe ruhrske kotline se res boji, da njeni predlogi morda celo prekašajo njeno moč. Nemška vlada je prepričana, da bo istega mnenja vsak, ki nepristranski presoja položaj Nemčije. Če pa bi drugi ne bili tega mnenja, predlaga nemška vlada, v smislu iniciative državnega tajnika Unghesa, naj se celokupno vprašanje odškodnin predloži mednarodni komisiji, ki bo neodvisna od vsakega strankarskega vpliva. Nemška vlada je pripravljena dati posebne garancije za svoje ponudbe. Vse premoženje in vsi dohodki Nemčije so že zastavljeni. Samo potom pogajanj z mednarodnim konsorcijem za posojila in z odškodninsko komisijo bo mogoče določiti, kako naj se da konkretna oblika tem jamstvom. Nemška vlada je razen tega pripravljena zagotoviti potom posebnih dogovorov, ali potom drugih, tudi zakonodajnih ukrepov, da se bo zastavilo vse nemško gospodarstvo za zajamčenje posojil.

Izpolnitev nemških obvez je odvisna od stabiliziranja nemške valute. Po stabilizaciji valute bo tudi mogoče vzpostaviti v nemški bilanci red, ki ga tako potrebujejo Nemčija in njeni upniki. Če pa se hoče udejstviti ta program, od katerega je tudi odvisen uspeh razpisa posojila, se mora narediti konec nasilnemu jemanju zalogov in sankcijam ter osvoboditi Nemčijo od nepotrebnih troškov. Vsled tega je treba nemudoma urediti upravno enotnost v vsej Nemčiji, dati Nemčiji enakopravnost na gospodarskem polju in po stabilizaciji marke odpraviti vse ovire pri uvaževanju nemškega blaga. Da se potom gospodarskega sodelovanja zagotovi mir v Evropi in ustvarijo redni gospodarski odnošaji med proizvajalci in konsumenti, je treba potom privatnih gospodarskih pogodeb ustvariti podlago za varno izmenjavanje najpotrebnejšega blaga med posameznimi državami. Zaradi tega je absolutno potrebna sklenitev dolgoročnih privatnih pogodeb za dobavljanje premoga in koksa.

«V interesu mirnega sodelovanja med Nemčijo in Francijo je nemška vlada pripravljena na sklenitev kakršnegakoli dogovora za zajamčenje miru, toda na podlagi vzajemnosti. Posebej še je pripravljena na sklenitev dogovora, po katerem se Nemčija in Francija obvezujeta, da bosta predložili vse medsebojne spore, ki bi jih ne mogli poravnati diplomatskim potom, v mirno mednarodno poravnavo, in sicer pravne spore potom razsodišča, vse druge spore pa na način, kakor ga predvidevajo bryanski dogovori.

Nemška vlada predlaga, naj se začnejo pogajanja na omenjenih podlagah. Izhodišče za pogajanja mora biti čim prejšnja vzpostavitev prejšnjega stanja. V ta namen je potrebno, da se ozemlje, zasedeno v protislovju z določbami versailleske pogodbe, izprazni, da se v Porenju vzpostavi stanje, odgovarjajoče mirovni pogodbi, da se aretirani nemški državljani izpuste in da se izgnanci vrnejo v svoje domove in na svoja mesta.

Razočaranje v Londonu radi nemške note

PARIZ, 3. V uradnih francoski in belgijskih krogih se smatra nemško ponudbo v splošnem za nesprejemljivo. Ravnotako poroča «Journal» iz Londona, da je nemška nota razočarala najhujše obsojevalce francoske politike v Poruhrju. Brez dvoma bo noto proučeval ministrski svet, ki bo na vsak način moral zavrniti ponudenih 30 miljard, ko je pred komaj 4 dnevi lord Curzon vztrajal pri zahtevi 50 miljard v smislu izjav Bonarja Lawa januarja meseca. Razen tega vsebuje nota dosti točk, ki so posebno za Anglijo nesprejemljive in je zelo neverjetno, da bi Anglija hotela v takih okolščinah Franciji svetovati popuščanje

Mednarodni shod vseučiliških športnih društev

PARIZ, 3. Včeraj se je v akademskem domu otvoril pod predsedništvom drž. podtajnika za prosveto mednarodni shod univerzitetnih športnih društev, katerega se udeležujejo zastopniki iz Amerike, Danske, Italije, Holandske, Čehoslovaške, Belgije, Ukrajine, Poljske, Švice, Anglije, Rusije in Francije. Sklenjena je bila ustanovitev mednarodnega komisariata, kjer bodo pod vodstvom generalnega komisarja zastopane vse sekcije. Prvi sestanek tega komisariata se bo vršil septembra meseca v Oxfordu. Poseben odsek bo skrbel za organizacijo mednarodnih olimpijad univerzitetnih športnih društev, katere se bodo letos vršile v Italiji. O priliki občnega zbora mednarodne dijaške zveze se bo vršila v Varšavi v prihodnjem letu športna manifestacija.

Francija in Belgija bosta odgovorili na nemško noto s še večjim pritiskom v ruhrski kotlini

PARIZ, 3. Oficiozno poročilo pravi: Vlada je sprejela nemško noto potem, ko je bila že objavljena v listih. V uradnih francoskih in belgijskih krogih je vladalo snoči mnenje, da so nemški predlogi nesprejemljivi. Pripominja se, da Nemčija zahteva, naj se ji daruje ogromen dolg in ponuja namesto 132 predvidenih miljard le 30 miljard zlatih mark.

Razen tega zahteva sklenitev nove pogodbe na podlagi vzajemnosti, jemlje odškodninski komisiji pravico do precenjevanja nemške plačilne zmožnosti in bi hotela dati to pravico mednarodnemu odboru, v katerem bi bili zavezniki v manjšini in bi ne imeli pravice do jemanja zalogov. V uradnih krogih se pripominja, da nemška nota naravnost razveljavlja versaillesko pogodbo in zmago. Vsled tega bosta francoska in belgijska vlada odgovorili primerno, in sicer tako, da podvojite izkoriščanje ruhrske kotline.

Turška vojska ob meji Sirije — Razburjenje v Franciji — Francoska vlada zahteva umaknitev turških divizij

PARIZ, 3. Listi javljajo iz Carigrada: Pri včerajšnjem obisku Adan bega je francoski poslanik pojasnil zastopniku angorske vlade, da francoska vlada ne more dovoliti, da se tekom mirovne konference zbira vojska ob meji Sirije, s katero se hoče oplašiti francoska vlada. Spričo te grožnje bi francoska vlada ne mogla nadaljevati pogajanj in zahteva, naj se čim prej umaknejo turške divizije, ki so bile poslane v Sirijo. Francoska vlada se sklicuje na Mudanijo, kjer so Turki zahtevali, naj se zavezniški oddelki ne pomnožijo tekom pogajanj.

Poljska

Maršal Foch na Poljskem

VARŠAVA, 3. Davi ob 6.30 je maršal Foch stopil na poljska tla. Na obmejni postaji v Ziedzicah mu je prišel naproti vojni minister, ki mu je izročil poljsko maršalsko palico. Popoldne je maršal Foch prispel v Varšavo. Vsi listi izražajo v dolgih člankih svoje veselje nad tem dogodkom.

VARŠAVA, 3. Maršal Foch je prispel danes ob 4. popoldne v Varšavo. Na meji ga je sprejel in pozdravil vojni minister. Na vseh postajah do Varšave so ga pozdravljali zastopniki oblastev in Sokola. Na kolodvoru sta ga sprejela ministrski predsednik Sykorski in maršal Pilsudski. Kmalu nato je odšel v ministrsko predsedstvo. Ljudstvo ga je navdušeno pozdravljalo.

Grška

Grčija zanika vesti o možnosti separatnega miru med njo in Turčijo

ATENE, 3. Atenska brzojavna agencija pravi, da so vesti o možnosti sklenitve separatnega miru med Grčijo in Turčijo neutemeljene in tendenciozne.

Turčija

Pogodba Chester podpisana

CARIGRAD, 3. Včeraj je bila tu podpisana znana pogodba z ameriško finančno skupino Chester glede koncesij za konstrukcijo železniške mreže v Anatoliji. Podpis pogodbe bo najbrž usodno vplival na rezultate lausannske konference.

Rojaki! Ne zabite na Šolsko društvo!

DNEVNE VESTI

Glasovi o spremembi ustave. Agencija Stefani javlja: Ker so razni listi objavili alarmirajoče vesti o priliki imenovanja posebne strokovnjaške skupine za preuredbo ustave, javlja državno tajništvo strokovnjaških skupin sledeče: 1. Ustanovitev te posebne skupine ne vsebuje nikako odgovornost vlade za proučevanje, katero bo skupina morali izvršiti popolnoma svobodno, tako da niti ne predlaga kake preuredbe in le poroča v enem ali več referatih. 2. Glede splošnih smernic ne namerava nihče razpravljati o monarhiji, katere položaj mora ostati neizpremenjen ali pa se ojačiti, da poda večjo moč in ugled državi in izvrševalni oblasti. 3. Nobena preureditev ustave ne bi formalno kršila zakonitosti in ustave, čim bi bila izvedena na način predpisan od zakona, katerega ne nameravajo zapustiti ne vlada, ne stranka ne korporacije. Tudi bistveno ne bi bila ustava kršena, čim bi se, kakor se je to v zgodovini večkrat zgodilo po prevratih in tudi brez njih, ustanovile nove pravne, zakonodajne in posvetovalne, naprave povzročene od novih socialnih potreb in spopolnjujoče že obstoječe naprave, in čim bi se nadalje zopet pripomoglo do veljave takim upravam, ki so bile po krivici do pred kratkim zapostavljene, kakor se je to zgodilo pri državnem svetu na račun parlamentarne vsemogočnosti in nezmožnosti.

Istrska vprašanja pred ministrskim predsednikom. — Davki za leto 1914.—1918. se ne plačajo. — 17 miljonov za občine. Kakor javlja agencija «Stefani», je ministrski predsednik sprejel v sredo istrsko deputacijo, sestavljeno od poslanca Bilucaglie, tajnika fašistovske zveze Zucconija, odv. Petrisa kot zastopnika gornje Istre in prof. Radicchia. Pogovora so se udeležili tudi minister za javna dela Carnazza, državna podtajnika Acerbo in Finzi, komisar za trgovsko mornarico Ciano, glavni ravnatelj depozitne in posojilne banke (Cassa depositi e prestiti) kom. Galli ter prof. Rosboch kot zastopnik finančnega ministra De Stefanija. Deputacija je poročala o istrskih potrebah, s posebnim ozirom na finančna, davčna, upravna šolska in občinska vprašanja.

Po dolgem razpravljanju se je sklenilo čimprej rešiti vprašanje okrajev, ureditev poslovanja prefekture, pošte in uradov drugih državnih uprav. Razen tega bo vlada dala na razpolago za nujne potrebe občin 17 miljonov.

Ministrski predsednik je tudi odredil, da se imajo brisati davki iz let 1914—1918, katere bivša avstrijska vlada ni izterjala. Kar se pa tiče javnih del, je ministrski predsednik naročil ministru Carnazzi natančno proučitev te zadeve in takojšnjo izvršitev nujno potrebnih del.

O zadevah, ki se tičejo plovbe in luk, se bo razpravljalo jutri. Komisija je izrazila Mussoliniju svoje zadoščenje in zahvalo vse Istre.

Emigracija v Ameriko. Ker hodi nešteto naših ljudi te dni v Trst radi emigracije v Zedinjene države in je to popolnoma nepotrebno z ozirom na določbe, ki jih je izdal kr. komisarijat za izseljevanje v Rimu, smo se na pristojnem mestu tozadevno potanko informirali. Vsakdo, kdor hoče iti v Zedinjene države, mora vložiti prošnjo na kr. inspektorat za izseljevanje. (R. Inspettorato dell'emigrazione) in sicer: kdor je pristojen v istrsko, tržaško, trentinsko ali zadrsko pokrajino, na kr. inšpektorat za izseljevanje v Trstu, vsi oni, ki so pristojni v sedanjo furlansko pokrajino, pa na kr. inšpektorat v Genovi. Prošnjo je treba poslati v priporočenem pismu. **Nikakor se ne sme predložiti osebno.** Prošnja mora vsebovati sledeče podatke: ime, priimek, očetovstvo in materinstvo prosilca, njegov natančni naslov, poklic in stan, vzroke vsled katerih je siljen k izseljitvi, razred, v katerem namerava potovati. Nadalje mora prosilec navesti natančen naslov onega, ki ga vabi v Ameriko. Prošnji je priložiti sledeče listine: 1) Krstni list; 2) poročni ali samski list, 3) domovinski list, 4) zdravniško spričevalo, 5) pozivni list iz Amerike, 6) spričevalo o dobrem obnašanju in 7) spričevalo o vojaškem službovanju. — Listine pod 3, 6 in 7 izda županstvo, 1., 2. župni urad, pod 4 katerisikoli zdravnik; pozivni list mora poslati kak znanec iz Amerike in sicer mora biti ta napravljen pred notarjem.

Povdarjamo, da je vsako prihajanje v Trst brezpotrebno, samo trošenje denarja in gubitev časa. Županstva so prejela od kr. komisarijata za izseljevanje natančna navodila. Le v izjemnih slučajih dobijo interesiranci natančne informacije pri uradu: «Opera Bonomelli per l'assistenza agli emigranti». Urad ima svoj sedež v Trstu, via G. Bocaccio št. 3 in sprejema stranke od 9. do 12. in od 15.30 do 17. ure. — Opozarjamo, da so vse listine, ki se tičejo izseljevanja, kolka proste.

1. majnika v Sv. Križu pri Trstu. Križani so bili od nekdaj v svojih političnih prepričanjih nekoliko bolj temeljiti nego njihovi sosedje daleč na okoli. Svojih prepričanj se žilavo držijo in to je vzrok, da se je na dan 1. maja dvignilo v Sv. Križu nekoliko prahu, tako da ta dan ni potekel tako mirno kakor drugod. Zavedni, narodni Slovenci so stali dogodkom ob strani in zato jih beležimo samo kot kronisti. Ko je napočil dan 1. maja, so Križani ugledali na kostanju sredi vasi rudečo zastavo. Delavci dveh kamenolomov so ostali doma ter se niso podali na delo. Okoli 10. ure je prišel v vas kamijon, na katerem je bil oddelek fašistovske milice z načelnikom nabrežinskih fašistov Scozzi-jem ter nekaj orožniki. Ti so delavce pozvali, naj gredo na delo, češ, da bodo drugače odpuščeni. Delavci so se prestrašili in so šli na delo. Kljub temu sta bila dva delavca napadena in pretepena, ker sta baje prekasno prišla na delo. Proti večeru je prišel iz Nabrežine zopet kamijon fašistov, ki so si ogledali vas ter zopet odšli. Hujšega ni bilo. Ljudstvo, ki ima še v spominu dogodke prejšnjih let, je pa kljub temu preživelo nekaj ur razburjenja.

Izlet tržaškega Planinskega društva. Preteklo nedeljo je naše Planinsko društvo kljub neprijaznosti vremenskih bogov, katero je izkusilo to pomlad, korajžno napovedalo popoldanski izlet v Rožansko dolino in Botač. Čeravno vreme tudi takrat ni mnogo obetalo, se je ob določeni uri zbrala lepa družba članov in prijateljev društva (nad 30 oseb), ki so jo veselo urezali od Sv. Ane proti Boljuncu. Za mal dež, ki je izletnike nekaj časa spremljal po poti, so bili obilo odškodovani s sliko, ki jo je nudila divje romantična soteska Rožanske doline, posebno pa očarujoč pogled na slap Klinčice, ki je bila v zadnjih deževnih dnevih narasla in je spominjala naravnost na slap Bohinjske Savice. V najboljšem razpoloženju se je družba vrnila v Boršt, kjer se je odpočila v znani gostilni g. Ferluge. Ob dobri, gostoljubni postrežbi se je splošno dobro razpoloženje dvignilo in kmalu je zadonela naša mila pesem. Neradi so se izletniki vračali proti mestu in klici «Na svidenje» so bili iskreni. —

Mandolinistični koncert. V dvorani «Tartini» se je predsenočnjim vršil koncert tržaškega mandolinističnega kvarteta. Obila udeležba priča, kako raste zanimanje za to godbo. Vrli kvartet pa je s svojim predavanjem in s svojo virtuozno spretnostjo (posebno Presan) tudi pokazal, kaj se vse da doseči s tem godalom. Na programu so bila imena Beethowen, Grieg, Boccherini in Borodin. Posebno Borodinov «Nocturno» je bil fino in umetniško podan. Člani kvarteta, Pressan, Ratzman, Michelcich in Gasperini, so s svojim uspehom lahko zadovoljni.

Društvene vesti

«Nevaden človek». Šaloigra znanega humorista Nušiča. V nedeljo, dne 6. t. m. ob 7.30 zvečer uprizori Šentjakobska čitalnica to smeha polno šaloigro. Humoristično prizor sledi humorističnemu prizoru, smeha ni konca ne kraja. Kdor se torej želi enkrat od srca nasmejati, naj pride v nedeljo v dvorano DKD pri Sv. Jakobu.

Na poti raztegnitve italijanskega civilnega zakonika na nove pokrajine. Uradni list objavlja odlok o raztegnitvi preliminarnih določb k italijanskemu civilnemu zakoniku na nove pokrajine, kakor tudi predpisov za izvršbe aktov inozemskih oblastev in ž njimi združenih določb civilnega in trgovskega zakonika.

Ženska podružnica šolskega društva ima redno sejo jutri v soboto dne 5. t. m. ob 18. Pridite vsi in točno.

MDP — Sv. Jakob. Danes ob 20 redna odborova seja.

Jutri ob 20 društveni sestanek. — Turistični odsek priredi v nedeljo izlet v Branico. Za Šenjakobčane zbor ob 6 na postaji Rocol. Za druge pa ob 6.15 na postaji Guardiella. — Točnost! Kosilo iz nahrbtnika.

Sportno društvo «Adria». Kolesarski odsek priredi v nedeljo izlet v Koprivo. Zbirališče ob 7.30 na Opčinah (Obelisk). Odhod točno ob 8 zjutraj. — Vodja.

Učiteljišča v novih pokrajinah. V smislu odloka za reformo srednje šole bodo obstojala še nadalje v novih pokrajinah sledeča učiteljišča: V Gorici, Poreču, Tolminu, Tridentu, Trstu, Zadru in Boznu.

Iz tržaškega življenja

Pri čiščenju tobaka v hangarju 19 v prosti luki Duca d'Aosta je vsled vdihovanja tobačnega prahu postalo slabo trem delavkam in sicer: Anni Fantini, stari 17 let, stanujoči v ulici Madonnina št. 43, Henriki Giorgini, stari 23 let, stanujoči v ulici Economo št. 3 in 18-letni Maksimi Samez, stanujoči v ulici Molino a vento št. 51. Moral je posredovati zdravnik rešilne postaje, ki je delavkam podal prvo pomoč; Anna Fantini se je nahajala v precej težkem stanju, zato jo je dal prepeljati v mestno bolnišnico, med tem ko sta bili ostali dve delavki spremljeni domov.

Roko si je prebodel. Mesarski vajenec Emilij Glessovich, star 14 let, stanujoč v Škedenju, zaposlen v mesnici mesarja Abramovicha, v ulici Canova št. 9, je pred sinočnjim natikal kose mesa na kavlje. Pri tem poslu se mu je prevrnila stolica, na kateri je stal in revež si je pri padcu nabodel roko na kavelj. Zatekel se je v zavod «Zelenega križa», kjer mu je zdravnik razkužil in obvezal globoko rano na levi roki.

Dve denarnici ukradeni. Pred sinočnjim sta dve ženski naznanili na policijskem komisariatu v ulici Chiozza, da sta jima zmanjkali denarnici, ki sta jih spravili v neki predal v kavarni «Venezia», kjer sta zaposleni. Ženski se imenujeta: Veronika Tomasincach stanujoča v ulici Marco Polo št. 4 in Arista Ivenich, stanujoča v Chiadinu š t. 64; prva je imela v denarnici spravljenih 62 lir, druga pa 75 lir.

Drago plačano prerokovanje usode. Vdova Ana Žorzenon, stanujoča v ulici Bergamasco št. 6, je včeraj drago plačala svojo lahkovernost. Okoli 10. ure zjutraj je namreč prišla v njeno stanovanje stara ciganka, ki se je ponudila, da ji bo prerokovala bodočnost. Lahkoverna vdova je pristala na predlog ciganke. Ta je privlekla iz svoje cule šop umazanih kart, jih zmešala ter jih začela z važnostjo razvrščati na mizi. Pri vsaki karti, ki jo je položila na mizo, je ciganka znala povedati kak prijeten dogodek, ki ga bo vdova doživela v bodočem življenju; opisala je vdovino bodočnost z rožnatimi barvami, pri tem pa jo je opozorila, da ji bodo številni sovražniki zavidali njeno srečo, toda to ji seveda ne bo škodovalo. Vdova je ves čas pazno poslušala staro ciganko in ko je ta končala svoje prerokovanje, ji je dala nekoliko drobiža ter ji gostoljubno postregla s skodelico kave. Ciganka je še nekoliko časa zgovorno klepetala, nato se je prijazno poslovila od vdove ter odšla, želeč ji obilo sreče.

Kmalu po odhodu ciganke je vdova zapazila, da ji je zmanjkala denarnica z 90 lirami, ki jo je bila položila na mizo, ko je ciganki postregla s kavo. Takoj je njen sum padel na ciganko; ogorčena je planila na ulico, z upanjem, da jo bo še kje srečala, toda njen trud je ostal brezuspešen. Končno se je podala na orožniško postajo v ulici dell'Istria, kjer je naznanila tatinsko ciganko orožnikom.

Tega — prijetnega dogodka ji ciganka seveda ni prerokovala . . .

Žalosten konec otroka. Pred včerajšnjim popoldne je perica Marija Ponga, stanujoča v ulici Romeo št. 1, čistila v svojem stanovanju razno pobitovo; v to svrho je rabila žvepleno kislino, ki jo je imela v steklenici na stolu. Okoli ženske je stopical, igrajoči se njen 2letni sinek Redento. Med tem, ko se je ona za hip odstranila, je otrok vzel raz stol steklenico z žvepleno kislino ter izpil iz nje par požirkov. Močna kislina ga je seveda opekla po ustih ter ga začela strašno žgati v želodcu. Na otrokovo jokanje je prihitela vsa prestrašena njegova mati, ki je na prvi pogled razumela, kaj se je zgodilo; nemudoma je prenesla malega zastrupljenca v mestno bolnišnico, kjer je revček, kljub zdravniški pomoči in skrbnemu negovanju uboge matere, včeraj zjutraj umrl v grozalih mukah.

Zlata ura ukradena. Železničar Edvard Kisvarday, stanujoč na sprehajališču pri Sv. Andreju št. 1, se je pred včerajšnjim popoldne nahajal v tramvaju na progi Boschetto - Sv. Andrej. Ko je tramvaj dospel v bližino ribjega trga, je mož zapazil, da mu je iz telovnikovega žepa zmanjkala zlata ura z verižico, vredna 900 lir. Ker ni zapazil nobene sumljive osebe v svoji bližini in ker ni vedel, na katerem delu proge mu je bila ukradena ura, mu ni preostajalo drugega, kakor naznaniti tatvino na policijskem komisariatu v ulici Sanità.

Iz tržaške pokrajine

Senožeče. (Ruska prireditev). Jutri v soboto dne 5. t. m. in v nedeljo 6. t. m. priredi skupina ruskih potujočih gledaliških umetnikov veliko predstavo. Na sporedu je opera, opereta, drama in koncert. Prireditev se bo vršila v dvorani. K. i D. št. 94. Začetek v soboto ob 8. uri zvečer, v nedeljo ob 4 popoldne.

Vesti z Goriškega

Zveza prosvetnih društev naznanja p. n. občinstvu, da se je njeno tajništvo preselilo iz Trgovskega doma v hišo Ljudske posojilnice v ulico S. Giovanni štev. 61.

Vesti iz Istre

Dekani. — Smrtna kosa. Dne 28. aprila smo spremljali k večnemu počitku go Marijo Benko, vdovo nepozabnega učitelja in narodnega butilitelja Ivana Benko. Pogreba se je udeležilo polg sorodnikov, šolska mladina, odposlanstvo občine ter obilo ljudstva iz domače in sosednih vasi, kar je najboljši znak, kako je bila pokojnica priljubljena in obče spoštovana. Krepak in lepo umerjen pevski zbor pod vrlim vodstvom g. Andreja Gregorič je pel žalostinke. Sorodnikom naše sožalje, pokojnici pa večni mir!

Gospodarstvo

Četrta tovarna za vagone v Jugoslaviji. Kakor javljajo iz Belgrada, je ministrski svet dovolil koncesijo neki francosko belgijski družbi za zgradbo tovarne vagonov in lokomotiv v Smederevem. Država se je obvezala, da bo dajala tej tovarni v popravo mesečno po 200 vagonov.

Izmenjava v tretji dalmatinski zoni. V tretji dalmatinski zoni je bilo doslej izmenjanih v dinarje 105 miljonov kron.

Bosanske agrarne obligacije. Belgrajska in in zagrebška borza sta začeli na predlog finančnega ministra notirati bosenske agrarne obligacije.

Iz jugoslovenskega bančnega sveta. Na podlagi fuzije med staro Bačko prvo hranilnico in posojilnico z Bačko hranilnico in Bačko a. dr. za promet na Tisi je bila ustanovljena Bačka Kreditna banka za Tiso. — Ob priliki predstoječega zvišanja kapitala hrvatske eskomptne banke bo ta prevzela velik del delnic Anglobanke. — Ravnatelj državne hipotekarne banke v Belgradu se pogaja s švicarskimi bančnimi skupinami za najetje posojila večje svote švicarskih frankov. To posojilo bi se porabilo izključno le za nove gradbe.

M. Humek. Praktični sadjar. Zbirka najvažnejših sadjarskih naukov, pojasnjena s 25 barvanimi prilogami in 92 slikami v tekstu. Ljubljana 1923. Založila Jugoslovanska knjigarna. Cena Din. 120.

Sijajna oprema, strokovnjaška vsebina, lep jezik in praktični nauki o sadjereji so ocena te knjige, ki govori zase brez nadaljnih besed.

Rabil bo knjigo kmetovalec, rabil jo bo poklicni sadjar, služila bo dilctantu sadjarju, našla si bo pot v šole, kupil si jo bo vsak inteligent, ki ljubi naravo in brez nje ne bo izhajal nihče, ki ima zasajeno na svoji zemlji eno samo drevo, če hoče, da mu to drevo ne bo samo v jezo, ampak v veselje in korist.

Že davno pošli zvezki «Slovenskega sadjarja» so prinesli marsikako dobro drobtino o sadjereji. A časopis se založi in raztrga in kadar ga človek rabi, ga nima pri roki. Humek pa je v tej knjigi zbral vse aktualne članke sadjarja in jih pomnožil s svojim bogatim strokovnim znanjem ter tako ustvaril delo, ki je bilo že davno nujna potreba.

Iz knjige, ki je pisana za naše razmere, za naše kraje, naše sadje, se lahko pouči vsakdo, tudi samouk, o vsem, kar mu treba vedeti o sadjarstvu, posebno o gojitvi hruške in jabolka, ne da bi mu treba segati po raznih drugih knjigah, ki večinoma daleč zaostajajo za to.

Prvo poglavje obravnava sadne vrste, ki so za naše kraje primerne. S tem poglavjem si prihrani marsikdo lahko nepotrebne, drage eksperimente, ki rode samo jezo in kratijo veselje do sadjereje. To poglavje je napisala praksa in mnogoletna izkušnja; nanj se smemo brezpogojno zanesti. Poglavje «Tepka» pa spada naravnost v ljudsko-šolske čitanke. «Kako požlahtnujemo sadno drevje» in «Kako vzgajamo sadni naraščaj» je pisano z veliko ljubeznijo in tako nazorno, da bralcu ne zbudi samo veselja do sadjereje, ampak mu takorekoč potisne nož v roko, motiko v desnico in zrel sad v usta!

«Sadimo drevje na zelenjadnem vrtu» bo našel mali kmet, diletant, posestnik vile, veliko praktičnih migljajev in nasvetov.

O sajenju in gojitvi sadnega drevja so napisali poleg Humeka tudi Rohrman, Priol, Rus, sami priznani strokovnjaki, prav lepe sestavke, ki se jim Štuparčevi, Beletovi in Zdolšekovi prav lepo pridružujejo.

Jako važno je poglavje, kako obvarujemo sadno drevje pred zajedači. Tu beremo o ušicah, raku, sršenih, voluharju itd. O pomenu tega poglavja za vsakega sadjerejca ni treba še posebej govoriti.

V poglavju «O zrelem sadju» je pa toliko interesantnega, da bo vsaka gospodinja brala te strani z velikim veseljem in nemanjšo koristjo. To poglavje spada ne samo v knjigo o sadjereji, temveč tudi v kuharsko knjigo.

Mesečna navodila niso šablonsko sestavljena, ampak kažejo vešče pero in umno roko.

Sadjereja je pri nas na kmetih res panoga narodnega gospodarstva, za katero se le malokdo briga, a kateri je neizbežno, posebno v Julijski Krajini, usojeno eno prvih mest v narodnem gospodarstvu. Zato knjigo, ki je tako potrebna in koristna, prav toplo priporočamo vsakomur. Slike v barvah so vsej za naše razmere, nazavnost razkošno lepe in dovršene. Williamovko bi človek kar nagriznil in zlata parmena naravnost vzbuja apetit. Cena knjigi je vsled tega res zelo nizka.

Borzna poročila.

Tečaji:

Trst, 3. maja 1923.

Cosulich	327
Dalmatia	360
Gerolimich	1300
Libera Triestina	422
Lloyd	1405
Lussino	640
Martinolich	126
Oceania	118
Premuda	470
Tripcovich	278
Ampelea	500
Cement Dalmatia	333
Cement Spalato	263

Valuta na tržaškem trgu.

Trst, 3. maja 1923.

egiške krone	0.40	0.45
avstrijske krone	0.0280	0.03
čeških. kovaške krone	60.50.—	66.75
dinarji	21.75.—	22.—
leji	9.25.—	9.75
marke	0.0550	0.06
dolarji	20.30	20.40
francoski frankt	185.25.—	185.75
švicarski franki	368.—.—	370.—
angleški funti papirnati	94.80.—	95.—

Mali oglasi

GOSTILNA v sredini mesta se odda s koncesijo ali brez te. Iztoči do 100 litrov dnevno. Shajališče naših ljudi. S. Maurizio 3. 626

KOLO v dobrem stanju za potovanje prodam. Salita Gretta 13/I. 627

GOSTILNA s koncesijo in inventarjem, v bližini kolodvora, s prikladnim prostorom za vsako trgovinsko skladišče, se radi selitve takoj proda. Pojasnila daje A. Pegan, Matulje 617

GOSPODIČNA za otroka se išče za Dunaj. Vešča mora biti hrvaščine in nemščine. ter toliko glasovirja, da bi lahko dajala otroku začetni pouk. Plača po dogovoru. Ponudbe na upravništvo pod «Dunaj». 616

POZOR! Krone, korale, zlato, platin in zobovje po najvišjih cenah plačuje edini grosist Belleli Vita, via Madonnina 10, I. 33

EKSTRAKTE za rum, konjak, malinovec itd. ima lekarna v II. Bistrici. 78/3

KRONE IN GOLDINARJE plačujem vedno dve stotinki dražje, nego drugi kupci. Via Pondares št. 6, I. 44

SREBRO, zlato in briljante plača več kot drugi Pertot, via S. Francesco 15, II. 45

NAZNANILO.

Modistinja A. STABILE iz Trsta bo razstavila v dneh od 8. do 12. t. m. v GORICI v hotelu »Pri treh kronah« (Tre corone) elegantne ženske klobuke in potrebščine po reklamnih cenah. (221)

Posojilnica in hranilnica v Ajdovščini

reg. zadruga z neomejeno zavezo

vabi na

redni občni zbor

ki se bo vršil

v nedeljo, dne 13. maja 1923 ob 10. uri predp. v Ajdovščini v uradnih prostorih.

DNEVNI RED:

1. Poročilo načelništva.
2. Poročilo nadzorništva.
3. Odobritev računov za leto 1922.
4. Razdelitev čistega dobička.
5. Volitev načelništva in nadzorništva.
6. Slučajnosti.

NAČELNIŠTVO.

Opomba: Za slučaj, da bi bil ta občni zbor nesklepčen, se sklicuje za isti dan ob 10 in pol predp. drug občni zbor, ki bo pa sklepčen ob vsakem številu navzočih zadružnikov. (220)

Proda se (219)

LEPA VILA

v Mariboru

5 minut od glavnega kolodvora, s 3 stanovanji, lepo zaprto verando ter vrtom, vse v najlepšem stanju. — V hiši je vodovod ter električna razsvetljava.

Stanovanje je kupcu takoj na razpolago!

Cena Din. 215.000.—. Natančnejši naslov in slika se dobi v upravništvu lista.

Inserirajte v „Edinosti"

JADRANSKA BANKA

CENTRALA TRST (1)

Delniška glavnica L 15,000.000 Rezerve L 5,100.000

Podružnice: Opatija, Zadar, Dunaj.

Afilirani zavodi: Jadranska Banka Beograd in njene **podružnice:** Bled, Cavtat, Celje, Dubrovnik, Ercegnovi, Jelsa, Jesenice, Korčula, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Novisad, Prevalje, Sarajevo, Split, Šibenik, Tržič, Zagreb.

NEW-YORK: **Frank Sakser State Bank**

VALPARAISO: **Banco Yugoslavo de Chile**

Izvršuje vse bančne posle.

PREJEMA VLOGE

na hranilne knjižice in na tekoči računu ter jih obrestuje po 3 3/4 %

Na odpoved vezane vloge obrestuje po najugodnejših pogojih, ki jih sporazumno s stranko določa od slučaja do slučaja.

Daje v najem varnostne predale (safes)

Zavodovi uradi v Trstu:

Via Cassa di Risparmio štev. 5 — Via S. Nicolò štev. 9

Telefon St. 1463, 1793, 2676. Blagajna posluje od 9.30 do 12.30 in od 16.30 do 16.

PODLISTEK

WILKIE COLLINS:

Gospa v belem 69

IZPOVEDBE GOSPICE HALCOMBE

Govori tudi zase kakor zame. Del denarja, ki ga sedaj potrebujem, sem si ga izposodil zate. In ko govoriš o dobičku, tedaj bi smrt moje žene prinesla tvoji ženi desettisoč funtov. Kakor si prebrisan, vendar se mi zdi, da si pozabil na delež grofice Fosco. Ne glej me tako! Prepovedujem si to! Pri tvojih pogledih in govorih me izpreleta leden mraz po vsem telesu!

Po telesu? Ali pomeni morda telo v angleščini: vest? Govorim o smrti tvoje žene kakor o neki možnosti. In čemu tudi ne? Spoštovanja vredni odvetniki, ki pišejo vaše listine in oporoke, gledajo vendar smrti živečih ljudi naravnost v obraz. Ali vas pri teh listinah tudi mraz izpreleta? Torej ne vem, če ti moje besede povzročajo te občutke? Za nocojšnji večer sem si stavil nalogo, da si natanko predočim tvoj položaj, da kaj ne zgrešim, in zdaj sem pri koncu. Tvoj položaj je tak-le: če ostane tvoja žena pri življenju, tedaj plačaš svoje menice z njenim podpisom. Če umrje, ih plačaš z njeno smrtjo.

Medtem ko je govoril, je ugasnila luč v grofičji sobi, in celo drugo nadstropje hiše se je nahajalo v temi.

Kaj tu besedičiš! je mrmral gospod Persival; če te človek posluša, bi skoraj mislil, da imam podpis svoje žene že v žepu.

Izročil si stvar v moje roke, je odvrnil grof, in imam dobra dva meseca pred seboj, da se razgledam okoli sebe. Ne govori mi več o tem. Ko zapadejo menice, boš videl, če je bilo moje «besedičenje» koristno ali ne. In sedaj Persival, ko sva opravila z denarno zadevo, ti stavim svojo pozornost na razpolago, ako me hočeš seznaniti z ono drugo težavo, ki te je pred kratkim tako nepovoljno izpremenila, da te komaj prepoznam.

No da, Fosco, je rekel Persival z obotavljajočim se glasom. Poznava se že dolgo časa; in če si me kdaj izvlekel iz kakšnega škripca, sem jaz od svoje strani napravil, kar je bilo v moji moči, da sem ti vračal usluge, kolikor se to da z denarjem. Glede dokazov vzajemnega prijateljstva si torej nimava kaj očitati; pač pa imava, kar je naravno, tudi vsak svoje tajnosti, — kaj?

Ti si pač imel tajnost pred menoj, Persival. Tu, v Blackwater Parku hraniš nekakšen okostnjak, ki je v zadnjih dnevih prišel pred oči tudi drugim ljudem razen tebe.

Persival je molčal.

Ali sem jaz kriv, je nadaljeval vsiljivo Fosco, da me je tvoj okostnjak pogledal? Čemu priznavam svojo radovednost? Ti ubogi, površni Angleži! samo zato, da ti pokažem, kako se znam zatajevati. Če bi le hotel, bi izvlekel iz tebe tvojo tajnost, kakor vlečem ta prst po svoji dlani — to pač dobro veš! Povej mi čisto priprosto, ali potrebuješ mojo pomoč?

Da, in sicer prav nujno, je odgovoril Persival.

In ali zamoreš sprejeti mojo pomoč, ne da izdaš sebe in svoje tajnosti.

Vsaj poskusim lahko.

No torej, poskusi.

Stvar je taka-le: povedal sem ti danes, da sem napravil, kar je bilo v moji moči, da bi našel Ano Catherick, in da se mi ni posrečilo.

Da, to je res.

Fosco! jaz sem izgubljen, če je ne dobim, je izjavil Persival z razburjenim glasom. In sedaj mu je razložil svoje bojazni.

Ana Catherick ve za skrivnost, katero je zvedela od svoje matere. Od materine strani se ni ničesar bati. Ona bo molčala v lastnem interesu. Tudi je bila ona, ki je napisala Lavri tisto, po meni narekovano pismo, ko je Ana Catherick izginila.

Pa tudi Lavra in Hartright vesta, o čemer sem prepričan, dovolj da me pogubita. Hartright ji je pomagal pobegniti iz norišnice, zato se bojim povratka tega «prokletega potepuha».

(Dalje)